

Inhoudsopgave

1 / KENNISMAKING	7	3.7 Lenen	88
1.1 Economie is voor iedereen	9	3.8 Belastingheffing via drie boxen	95
1.2 Economie is overal	11	3.9 Een hypothecaire lening	97
1.3 Consumptie	13	3.10 Sociale zekerheid	101
1.4 Productie	16	3.11 Particuliere verzekeringen en asymmetrische informatie	105
1.5 Geld en banken	19	3.12 De personele inkomensverdeling	112
1.6 Belangrijke economische instellingen	22	3.13 Indexcijfers	115
1.7 Prijsvorming op markten	27	3.14 Samengesteld gewogen prijsindex- cijfer en consumentenprijsindex	119
1.8 Micro, meso en macro	29		
1.9 Nederland in de wereldeconomie	31	3 / OPGAVEN	131
1.10 Schaarste en kiezen	34		
1.11 Welvaart	36		
1 / OPGAVEN	38	4 / PRODUCENTENGEDRAG ALS CONTEXT	141
2 / HET ECONOMISCH ROLLENSPEL	41	4.1 Productie	142
2.1 Restaurantbezoek	42	4.2 Transacties	146
2.2 Consumenten	44	4.3 Specialisatie	150
2.3 Werknemers	46	4.4 Arbeidsproductiviteit	152
2.4 Werkgevers	48	4.5 De bedrijfskolom	158
2.5 Politici	50	4.6 Veranderingen in de bedrijfskolom	161
2.6 Individuele en groepsbelangen	52	4.7 Indelingen van ondernemingen (1)	163
2.7 De onzichtbare hand van Adam Smith	54	4.8 Indelingen van ondernemingen (2)	167
2.8 Het dilemma van de gevangenen	56	4.9 Groei, fusie en overname	169
2.9 Speltheorie	60	4.10 Concerns	172
2 / OPGAVEN	62	4.11 Informatie- en communicatie- technologie	175
3 / CONSUMENTENGEDRAG ALS CONTEXT	65	4.12 De marketingmix	177
3.1 Consumptie	66	4.13 Het prijsbeleid	180
3.2 Consumentisme	70	4.14 Internetmarketing	183
3.3 Consumentenbeleid door de overheid	72	4.15 Humanresourcesmanagement (HRM)	185
3.4 Inkomensvorming	76	4.16 Jaarstukken	186
3.5 Het looninkomen	79	4.17 Corporate governance, private equity en overheid	193
3.6 Sparen en pensioen	82	4 / OPGAVEN	198

5 / CONSUMENTEN, PRODUCENTEN EN MARKTEN: DE THEORIE	203	7 / DE ARBEIDSMARKT IN THEORIE	281
5.1 De individuele- en de collectieve-vraagfunctie	204	7.1 De arbeidsmarkt	282
5.2 Elasticiteiten	209	7.2 Aanbod van arbeid	283
5.3 Het consumentensurplus	218	7.3 De vraag naar arbeid	288
5.4 De collectieve-aanbodfunctie en producentensurplus	222	7.4 Deelmarkten van de arbeidsmarkt	292
5.5 Markten en globalisering	227	7.5 Werkloosheid	294
5.6 Volkomen concurrentie in de praktijk	229	7.6 Oorzaken en aanpak van werkloosheid	296
5.7 Volkomen concurrentie en evenwichtsprijs	231	7.7 Loononderhandelingen als rollenspel	300
5.8 De opbrengsten en kosten van de onderneming	235	7.8 Arbeidsmigratie	301
5.9 Maximale winst en break-even-afzet	243	7 / OPGAVEN	303
5.10 Het totale surplus en welvaart	247	8 / STRATEGISCHE SPELEN	309
5.11 Speltheorie en duopolie	250	8.1 Speltheorie en contexten	310
5 / OPGAVEN	253	8.2 Strategiemogelijkheden	312
6 / ARBEID ALS CONTEXT	257	8.3 Informatie	316
6.1 Arbeid	258	8.4 Bijzondere spelen	318
6.2 Indeling van arbeid	260	8.5 Geloofwaardigheid, reputatie en contracten	322
6.3 Vrouwen aan het werk	262	8 / OPGAVEN	326
6.4 Arbeidsvoorwaarden	264	/ EXAMENTRAINING	329
6.5 Cao-onderhandelingen	267	/ REGISTER	358
6.6 Arbeidsvreugde en flexwerken	270		
6.7 Investeren in jezelf	271		
6.8 Levensloop	272		
6.9 Bonussen	275		
6 / OPGAVEN	278		

Inhoudsopgave

9 / MARKTVORMEN	7	11 / BANKWEZEN, VERMOGENSMARKT EN MONETAIRE POLITIEK	109
9.1 Marktvormen	8	11.1 Het bankwezen	110
9.2 Volkomen concurrentie	11	11.2 Vermogensmarkt: de geldmarkt	112
9.3 Monopolie	13	11.3 Vermogensmarkt: de kapitaalmarkt	113
9.4 Patenten en monopolievorming	19	11.4 De effectenbeurs	117
9.5 Monopolie en toetreding als spel	21	11.5 Opties	121
9.6 Oligopolie	25	11.6 De Economische en Monetaire Unie	124
9.7 De prijzenoorlog in de supermarkt	30	11.7 De ECB en Monetair beleid	126
9.8 Cournot en homogeen duopolie	32	11.8 Toezicht op financiële instellingen	133
9.9 Stackelberg-duopolie	36	11.9 Betalingsverkeer	139
9.10 Monopolistische concurrentie	38	11 / OPGAVEN	140
9.11 Ingrijpen van de overheid in de prijsvorming	41	12 / OVERHEID & COLLECTIEVE SECTOR	143
9.12 Netwerkeconomie	50	12.1 De collectieve sector	144
9.13 Het immigratiesurplus van Borjas	53	12.2 Wat doet de overheid?	147
9.14 Mededingingsbeleid	55	12.3 Functies van de overheid	148
9 / OPGAVEN	58	12.4 Collectieve goederen	151
10 / GELD EN GELDSCHEPPIING	65	12.5 De uitgaven van de collectieve sector	156
10.1 Functies van het geld	66	12.6 De ontvangsten van de collectieve sector	160
10.2 De geschiedenis van het geld	67	12.7 Progressieve loon- en inkomstenbelasting (box 1)	164
10.3 Geldstelsels vroeger en nu	70	12.8 Reacties op de druk van de collectieve lasten	172
10.4 Het hedendaagse geldstelsel	72	12.9 De Rijksbegroting	175
10.5 De samenstelling van de maatschappelijke geldhoeveelheid	75	12.10 Het financieringssaldo en de staatsschuld	179
10.6 Geldschepping en geldvernietiging	78	12.11 Staatsschuldquote en EMU-schuldquote	182
10.7 Monetaire aggregaten	82	12.12 Het EMU-tekort en begrotingsbeleid	186
10.8 Actieve en inactieve kassen	84	12.13 De financiën van gemeenten en provincies	190
10.9 De verkeersvergelijking van Fisher	86	12 / OPGAVEN	192
10.10 Monetaire inflatie en deflatie en monetaristen	88	13 / ECONOMISCHE ORDE EN POLITIEK	201
10.11 De waarde van het geld	92	13.1 Economische orde	202
10.12 Oorzaken van inflatie en deflatie	95	13.2 Bezwaren van het prijsmechanisme	205
10.13 Inflatie als smeermiddel van de economie	97		
10.14 De kredietcrisis	100		
10 / OPGAVEN	104		

13.3	Economische politiek	208	15.9	Het bbp per land	319
13.4	De doelstellingen van economische politiek	209	15.10	De Nationale Rekeningen	321
13.5	De instrumenten van economische politiek	211	15.11	De ontwikkeling van het bbp	325
13.6	Belangrijke adviesinstellingen	215	15.12	De stand en het verloop van de Nederlandse conjunctuur	330
13 / OPGAVEN		217	15.13	Economische groei en duurzaamheid	335
14 / INTERNATIONALE BETREKKINGEN		223	15.14	Milieuvervuiling en externe effecten	339
14.1	Vrijhandel	224	15 / OPGAVEN		343
14.2	Economische integratie	226	16 / MACRO-ECONOMIE IN BEWEGING		347
14.3	Absolute en comparatieve voordelen	230	16.1	Macro-economie, micro-economie en algemeen evenwicht	348
14.4	Protectie	234	16.2	Productiecapaciteit en effectieve vraag	354
14.5	De betalingsbalans	238	16.3	Aanbodfactoren (1): arbeid en kapitaal	356
14.6	Evenwicht, tekort of overschot op de betalingsbalans	244	16.4	Aanbodfactoren (2): natuurlijke hulpbronnen en de stand van de techniek	359
14.7	Flexibele of zwevende wisselkoersen	250	16.5	Vraagzijde van de economie (1): consumenten en ondernemingen	362
14.8	Vaste wisselkoersen	253	16.6	Vraagzijde van de economie (2): overheid en buitenland	364
14.9	Internationale liquiditeiten	256	16.7	De economische kringloop 2	366
14.10	Het IMF en de Wereldbank	259	16.8	Over- en onderbesteding	370
14.11	WTO, UNCTAD en OESO	262	16.9	Keynes en de Neoklassieken	373
14.12	De Europese Unie	265	16.10	Economie en evenwicht	377
14.13	Het Stabiliteitspact als rollenspel	268	16.11	Keynesiaans evenwicht	379
14.14	De instellingen van de Europese Unie	271	16.12	Kortetermijn-Phillipscurve	384
14.15	Ontwikkelingslanden	273	16.13	Langetermijn-Phillipscurve en NAIRU	386
14.16	Ontwikkelingssamenwerking	279	16.14	Macrovrage en macroaanbod	390
14 / OPGAVEN		282	16 / OPGAVEN		398
15 / MACRO-ECONOMIE		289	/ EXAMENTRAINING		401
15.1	Vijf sectoren	290	/ REGISTER		430
15.2	De economische kringloop 1	292			
15.3	Toegevoegde waarde	294			
15.4	Bruto binnenlands product (bbp)	298			
15.5	Bestedingen, overheid en open economie	302			
15.6	Het bruto binnenlands product en het nationaal inkomen	308			
15.7	Categoriale inkomensverdeling en arbeidsinkomensquote	311			
15.8	Lorenzcurve en Gini-coëfficiënt	316			